

VN/33125/2025 Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain ja rakentamislain muuttamisesta

Porin kaupungin lausunto

- Lausunnon alkuosa on tallennettu lausuntopalveluun 18.12.2025.
- Lausuntopalveluun tallennetusta lausunnosta puuttuu loppuosa eli pykäläkohtaiset muutosehdotukset, jotka ovat tämän liitteen lopussa (sivuilla 7 – 13).

1. Tausta

Työ- ja elinkeinoministeriö on julkaissut luonnoksen koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (kemikaaliturvallisuuslaki) ja rakentamislain muuttamisesta. Esitysluonnoksen mukaan kemikaaliturvallisuuslakiin ja rakentamislakiin lisättäisiin maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupamenettelyä, tiedoksiantovaatimuksia ja tietojen käsittelyä koskevat säännökset.

Porin kaupungin lausunto perustuu niihin näkemyksiin ja kokemuksiin, joita Porin kaupungille on kertynyt, maanpuolustuksellisesti tärkeän tuotantolaitoksen rakentamista koskevat lupahakemukset käsittelevänä rakennusvalvontaviranomaisena ja rakennuskohteen sijaintikuntana. Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunta on 4.6.2025 myöntänyt voimassa olevan rakentamislain 43 §:n mukaisen sijoittamisluvan ja poikkeamisluvan maanpuolustuksellisesti tärkeän tuotantolaitoksen rakennushankkeelle. Lupapäätöksistä on valitettu Turun hallinto-oikeuteen. Tätä lausuntoa annettaessa valitusten käsittely hallinto-oikeudessa on kesken.

2. Maanpuolustuksellisesti tärkeät tuotantolaitokset

Uusi rakentamislaki on astunut voimaan 1.1.2025. Rakentamisluvan osalta rakentamislain 43 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

“Rakentamislupa koostuu alueidenkäytöllisten edellytysten (sijoittamisen edellytykset) tarkastelusta ja olennaisten teknisten vaatimusten (toteuttamisen edellytykset) tarkastelusta. Rakentamisluvan myöntää kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Luvan hakijan niin pyytäessä kunta voi ratkaista sijoittamisen edellytysten olemassaolon erillisellä päätöksellä (sijoittamislupa).”

Rakentamislain 43 – 46 §:issä on määritelty rakentamisluvan, ja erillisellä päätöksellä myönnettävän sijoittamisluvan edellytykset. Rakentamislain mukaan sijoittamislupa voidaan myöntää asemakaava-alueelle, kaavoittamattomalle alueelle ja suunnittelutarvealueelle, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Sijoittamislupa toimii kaavoituksen korvaavana menettelynä, kun rakentamislain 43 – 46 §:ien edellytykset täyttyvät, eikä hanke olennaisesti vaikeuta kaavan laatimista tai muuta alueiden käytön järjestämistä. Sijoittamislupa mahdollistaa hankkeen etenemisen ilman kaavaa tai kaavasta poiketen, kun vaaditut rakentamiseen liittyvät selvitykset ja vaikutusarviot osoittavat sijoittamisen olevan turvallista ja yhteensopivaa ympäröivän maankäytön kanssa.

Lakiluonnoksen kohteena oleva maanpuolustuksellisesti tärkeä tuotantolaitos ja sen toiminta edellyttää laitoksen rakentamista koskevien lupien lisäksi muita lupia. Laitoksen toiminnan vaatimukset, vaikutukset ja varoalueet arvioidaan erillisissä ympäristölupa- ja kemikaaliturvallisuuslupamenettelyissä.

Kemikaaliturvallisuuslaki ei riittävässä määrin huomioi uuden rakentamislain 43 § 1 momentin mukaista sijoittamislupaa.

Kemikaaliturvallisuuslaki sisältää vain puolustusvoimien tuotantolaitoksia koskevat poikkeavat säännökset. Voimassa olevassa laissa ei ole riittävästi huomioitu niitä erityistilanteita, jotka koskevat maanpuolustukselle tärkeitä, yksityisen hallinnassa olevia, vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsitteleviä ja varastoivia kohteita ja niiden lupahakemusten käsittelyä, tiedoksiantovaatimuksia ja tietojen käsittelyä. Tämä johtaa lainsäädännön muutostarpeeseen. Tarve korostuu tässä maailmantilanteessa, kun kyse on maanpuolustuksellisesti tärkeästä tuotantolaitoksesta, joka liittyy kiinteästi Suomen ja koko Euroopan maanpuolustukseen, varautumiseen ja kansalliseen huoltovarmuuteen sekä kriittisten tuotantoketjujen turvaamiseen.

3. Porin kaupungin huomioidut koskien esitystä:

3.1 Maanpuolustuksellisesti tärkeän tuotantolaitoksen määritelmä

Rakentamislain ja sen muuttamista koskevasta ehdotuksesta puuttuu maanpuolustuksellisesti tärkeän tuotantolaitoksen määritelmä. Esitämme, että rakentamislain viitattaisiin luonnokseen sisältyvään, kemikaaliturvallisuuslain määritelmään koskien maanpuolustuksellisesti tärkeitä tuotantolaitoksia. Tämä nivoisi yhteen työryhmän ehdotukseen sisältyvät kaksi eri lakia ja selkiyttäisi niihin esitettävien muutosten soveltamista.

Rakentamislakiin sisällytettävä viittaus kemikaaliturvallisuuslain 6 §:n 25) kohdaksi sisällytettävään maanpuolustuksellisesti tärkeän tuotantolaitoksen määritelmään huomioi sen, että kyseinen tuotantolaitos on muu kuin Puolustusvoimien hallinnassa oleva tuotantolaitos ja puolustusministeriö on katsonut tuotantolaitoksella olevan maanpuolustukselle olennainen merkitys.

Muutosehdotus

Esitämme, että rakentamislain 43 c § (1. momentti) muutettaisiin seuraavaan muotoon:

“43 c § Eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupa

Rakentamisluvan hakijan pyynnöstä edellä 43.1 §:ssä säädettyä sijoittamislupaa koskevaa hakemusta käsitellään eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupaa koskevana hakemuksena, jos se täyttää kemikaaliturvallisuuslain 6 §:n 25) kohdassa mainitun maanpuolustuksellisesti tärkeän tuotantolaitoksen määritelmän, ja on saanut puolustusministeriöltä tätä puoltavan lausunnon.”

3.2 Kemikaaliturvallisuuslain säätelyn alaiset maanpuolustuksellisesti tärkeät hankkeet

Porin kaupunki yhtyy esitystä valmistelleen työryhmän näkemykseen siitä, että kemikaaliturvallisuuslaissa ja rakentamislain säädettyjä lupamenettelyjä on tarpeen nopeuttaa ja selkiyttää maanpuolustuksellisten turvallisuusetujen näkökulmasta.

Kemikaaliturvallisuuslakiin on esitetty nyt kyseessä olevien lupahakemusten ja ilmoitusten ensisijaistettua käsittelyä (§ 25 a). Näemme tarkoituksenmukaisena sisällyttää vastaava mekanismi myös rakentamislakiin.

Lupaprosessissa tulee ottaa huomioon rakentamislain 43 §:ssä säädetty sijoittamisen edellytykset, jotta rakentaminen tapahtuu alueidenkäytön ja turvallisuuden kannalta asianmukaisesti. Maanpuolustuksellisesti tärkeiden kohteiden osalta on kuitenkin olennaista, että lain soveltaminen ja menettelyt tukevat nopeaa toimintaa. Huoltovarmuuden turvaaminen edellyttää, että lupaprosessit voidaan toteuttaa viivytyksettä ilman tarpeettomia hallinnollisia esteitä, tinkimättä kuitenkaan keskeisistä turvallisuutta ja rakentamista koskevista edellytyksistä. Käytännön toiminnallisuuden parantaminen on välttämätöntä, jotta kriittiset hankkeet voidaan sijoittaa ja toteuttaa tehokkaasti kansallisen turvallisuuden näkökulmasta.

Maanpuolustuksellisesti tärkeillä tuotantolaitoksilla tulee olla erityisasema kemikaaliturvallisuuslainsäädännössä. Vaikka muut räjähteitä käsittelevät laitokset, kuten ilotulitetehtaat, kuuluvat samaan lainsäädäntökehykseen ja niihin liittyy räjähtämisen riski, maanpuolustuksellisesti tärkeät hankkeet eroavat olennaisesti tarkoituksensa ja kansallisen merkityksensä vuoksi. Näiden hankkeiden lupamenettelyjen tulee olla sujuvampia ja nopeampia, jotta huoltovarmuuden ja kansallisen turvallisuuden kannalta kriittiset toiminnot voidaan turvata viivytyksettä. Tämä ei tarkoita turvallisuusvaatimuksista tinkimistä, vaan menettelyjen joustavoittamista ja priorisointia, jotta lupaprosessi tukee nopean toiminnan periaatetta poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Muutosehdotus

Esitämme, että rakentamislakiin sisällytetään vastaavan sisältöinen säännös kuin kemikaaliturvallisuuslain 25 a §:ään on ehdotettu sisällytettävän, koskien maanpuolustuksellisesti tärkeän tuotantolaitoksen rakentamislupaa koskevan lupahakemuksen käsittelyn ensisijaisuutta.

Muutoksen voisi tehdä lisäämällä edellä esitettyyn rakentamislain 43 c §:ään toinen (2.) momentti, jonka sisältö olisi seuraavan kaltainen:

“Rakennusvalvontaviranomainen käsittelee maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupahakemuksen tai ilmoituksen taikka toiminnan muutosta koskevan ilmoituksen ensisijaisena suhteessa muihin tämän lain mukaisiin lupahakemuksiin tai ilmoituksiin.”

3.3 Sijoittamisluvan edellytykset ja eri lupaprosessien erillisyys

Rakentamislain mukainen lupaprosessi ja kemikaaliturvallisuuslain mukaiset lupamenettelyt ovat toisistaan erillisiä, ja ne palvelevat eri tarkoituksia. Rakentamislupa keskittyy arvioimaan rakentamisen edellytyksiä ja vaikutuksia, kuten alueidenkäytön, kaavoituksen ja rakenteiden turvallisuuden vaatimuksia. Laitoksen toiminnan edellytykset arvioidaan erillisissä lupaprosesseissa, joihin kuuluvat esimerkiksi kemikaaliturvallisuutta koskevat luvat sekä ympäristöluvut. Näiden lupien tarkoituksena on varmistaa, että laitoksen toiminta täyttää sille asetetut turvallisuus- ja ympäristövaatimukset.

Työryhmän ehdotuksessa rakentamislakiin on esitetty otettavan uusi 46 b §, jossa maanpuolustuksellisesti tärkeän tuotantolaitoksen rakentamista koskevan sijoittamisluvan edellytyksiin on sisällytetty laitoksen toimintaa koskevia edellytyksiä ja määräyksiä. Muun muassa kohdissa 4, 5 ja 13 on rakentamislain 43 – 46 §:istä poikkeavia määräyksiä kohtuuttomasta haitasta, varoalueista ja onnettomuuksien ehkäisystä, jotka nähdäksemme kuuluvat tuotantolaitoksen toimintaa koskevan lupaharkinnan piiriin.

Muutosehdotus

Esitämme, että ehdotuksesta poistetaan tarpeettomana rakentamislain 46 b §. Voimassa olevan rakentamislain säännökset riittävät määrittämään myös maanpuolustuksellisesti tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytykset. Rakentamislain 43 - 46 §:t ovat asian suhteen kattavat jo sellaisenaan, eikä uuden pykälän lisääminen tuo lisäarvoa lain soveltamiseen.

3.4 Maanpuolustuksellisten hankkeiden erottaminen puhtaan siirtymän hankkeista

Maanpuolustuksellisesti tärkeät hankkeet eivät ole rinnastettavissa puhtaan siirtymän kohteisiin, ja niiden lupamenettely vaatii erilaista tarkastelua. Nämä kaksi asiaa eivät liity toisiinsa edes lainsäädännöllisen taustan näkökulmasta. Puhtaan siirtymän sijoittamislupa perustuu ensisijaisesti ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin, joissa painopiste on kestävä kehityksen edistämässä ja päästöjen vähentämisessä. Sen sijaan maanpuolustuksellisesti tärkeät tuotantolaitokset liittyvät kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden turvaamiseen, mikä edellyttää erityisiä menettelyjä ja poikkeuksia esimerkiksi tiedonsaannin, kuulemisen ja lupakäsittelyn osalta. Näissä hankkeissa arviointi ei voi rajoittua alueidenkäytön tai ympäristövaikutusten näkökulmaan, vaan siihen sisältyy kansallisen puolustuksen kriittisten tarpeiden huomioiminen. Lisäksi huoltovarmuutta koskevilla hankkeilla on välttämätöntä, että lupaprosessit mahdollistavat etenemisen nopealla aikataululla, jotta maanpuolustukselle tärkeät toiminnot voidaan turvata viivytyksettä. Tämä tekee hankkeista luonteeltaan poikkeuksellisia, ja vaatii erillisen sääntelykehiksen.

Katsomme, että maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten osalta rakentamislain 46 §:n sijoittamislupaa koskeva sääntely on riittävä.

Muutosehdotus

Esitämme, että lakiluonnoksesta poistetaan rakentamislain 63 b §. Rakentamislain 63 §:n mukainen kuuleminen ja tiedottaminen on riittävää myös silloin, kun kyseessä on maanpuolustuksellisesti tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemus.

Esitämme, että lakiluonnoksesta poistetaan rakentamislain 67 a §:n toinen momentti, jossa maanpuolustuksellisesti tärkeä tuotantolaitos rinnastetaan puhtaan siirtymän sijoittamislupaan hakemuksesta pyydettyjen lausuntojen osalta.

Esitämme, että ehdotuksesta poistetaan rakentamislain 75 a § ja siihen sisällytettäväksi ehdotettu rinnastus puhtaan siirtymän sijoittamislupaan vaikutusten arvioinnin osalta.

3.5 Tiedottaminen, tiedoksianto ja kuuleminen

Kemikaaliturvallisuuslain 31, 32 ja 104 g §:iin ehdotetaan säännöksiä siitä, miten maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupamenettelyssä voidaan poiketa kuulemisesta ja tiedottamisesta koskevista määräyksistä, kun kyse on julkisuuslain 24.1 §:n 10 kohdassa säädetyistä salassa pidettävistä asiakirjoista tai poikkeaminen on muutoin maanpuolustuksen luonteen tai erityistehtävien vuoksi välttämätöntä.

Muutosehdotus

Esitämme, että vastaavan kaltainen säännös sisällytetään myös rakentamislain 43 c §:ään, huomioon otettavaksi maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamista ja rakentamista koskevassa lupamenettelyssä.

3.6 Kaavoitus

Maanpuolustuksellisesti tärkeät hankkeet tulee voida sijoittaa sekä kaava-alueelle, että kaavoittamattomalle alueelle. Kaava-alueella edellytyksenä on, että alueidenkäyttö tukee hanketta ja sen toteuttamista. Kaavoittamattomalla alueella sijoittaminen tulee olla mahdollista, mikäli rakennusvalvontaviranomainen arvioi, että paikka soveltuu rakentamiselle ja täyttää rakentamisen keskeiset edellytykset. Tämä joustavuus on välttämätöntä, jotta maanpuolustuksellisesti tärkeät hankkeet, jotka liittyvät huoltovarmuuden turvaamiseen, voivat edetä nopeasti ja tehokkaasti ilman tarpeettomia viivytyksiä.

Muutosehdotus

Edellä kohdissa 3.1, 3.2 ja 3.5 on esitetty uusi muotoilu rakentamislain 43 c §:ään.

3.7 Valitusoikeus ja sen rajaaminen

Maanpuolustuksellisesti tärkeissä hankkeissa, jotka herättävät laajaa julkista ja poliittista keskustelua, puoltavien ja vastustavien mielipiteiden vaikutus voi hidastaa hankkeen toteuttamista. Tästä syystä on perusteltua harkita valitusoikeuden rajaamista.

Maanpuolustuksellisesti tärkeissä hankkeissa valitusoikeuden tulisi olla rajattu vain niille tahoille, joihin hankkeella voi olla todellisia, suoria ja välittömiä vaikutuksia, kuten niille maanomistajille, naapurikiinteistöjen haltijoille tai muille, joiden oikeuksiin tai velvollisuuksiin hanke voi välittömästi vaikuttaa. Laajaa ja epäsuoraa valitusoikeutta ei tule sallia, sillä se voi johtaa perusteettomiin viivytyksiin ja vaarantaa hankkeen etenemisen, mikä on ristiriidassa kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden turvaamisen kanssa. Rajattu valitusoikeus varmistaa oikeusturvan niille, joihin hanke välittömästi ja konkreettisesti vaikuttaa, mutta samalla tukee nopean toiminnan periaatetta, joka on välttämätön näin kriittisissä hankkeissa.

Maanpuolustuksellisesti tärkeissä hankkeissa, joissa ympäristövaikutusten arviointi- eli ns. YVA-menettelyä ei ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 36 §:n nojalla sovelleta, ei ole perusteltua antaa laajaa valitusoikeutta yhdistyksille tai järjestöille. YVA-menettely on keskeinen väline laajojen ympäristövaikutusten arvioimisessa ja osallistumismahdollisuuksien turvaamisessa. Mikäli YVA ei ole tarpeen, hankkeen vaikutukset ovat rajatumpia, ja valitusoikeuden tulisi kohdistua vain niihin tahoihin, joihin hanke välittömästi ja suoraan vaikuttaa. Laaja yhdistysten valitusoikeus ilman YVA-menettelyä voi johtaa perusteettomiin viivytyksiin ja vaarantaa hankkeen etenemisen, mikä on ristiriidassa kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden turvaamisen kanssa. Rajaus varmistaa oikeusturvan olennaisille osapuolille, mutta tukee samalla nopean toiminnan periaatetta näin kriittisissä hankkeissa.

Koska hankkeen ympäristövaikutuksia tarkastellaan erillisessä ympäristölupamenettelyssä, ei valitusoikeuden rajaaminen merkitsisi ympäristöseikkojen huomiotta jättämistä.

Muutosehdotus

Katsomme, että rakentamislakiin esitetty 179 b § koskien erikseen määriteltä valitusoikeutta eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisluvasta ei ole tarpeen. Esitämme, että se poistetaan esityksestä. Voimassa olevan rakentamislain 179 §:n 1 ja 2 momentti riittävät

määrittämään valitusoikeuden myös niissä tilanteissa, kun kyseessä on maanpuolustuksellisesti tärkeä tuotantolaitos.

3.8 Muutosten voimaantulo ja rakentamislain 43 - 46 §:ien perusteella jo myönnettyt luvat

Lakimuutosta sovellettaessa on tärkeää huomioida myös hankkeet, joille on jo myönnetty sijoittamislupa tai rakentamislupa voimassa olevan lainsäädännön nojalla, mikäli ne ovat luonteeltaan vastaavia ja kuuluvat tämän muutoksen tarkoittamiin maanpuolustuksellisesti tärkeisiin tuotantolaitoksiin.

Näiden hankkeiden osalta tulee varmistaa, että lupamenettelyjen tulkinta ja soveltaminen eivät aiheuta tarpeettomia viivytyksiä tai epäselvyyksiä, vaan että ne voivat edetä suunnitellusti ja hyödyntää uuden sääntelyn tarjoamaa joustavuutta. Tämä on erityisen tärkeää huoltovarmuuden ja kansallisen turvallisuuden näkökulmasta, sillä jo käynnissä olevien hankkeiden eteneminen tukee välittömästi puolustuksellisia tavoitteita.

Muutosehdotus

Esitämme, että kemikaaliturvallisuuslain 20 a § muutettaisiin muotoon, joka huomioi myös voimassa olevan rakentamislain 43 §:n perusteella myönnetyn sijoittamisluvan seuraavasti:

*“Mitä 20 §:ssä säädetään ei sovelleta, jos **kyseessä on maanpuolustuksellisesti tärkeä tuotantolaitos, jolle on myönnetty rakentamislain (751/2023) 43 §:n mukainen sijoittamislupa tai 43 c §:n mukainen eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupa. Maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos tulee sijoittaa edellä mainitun sijoittamisluvan mukaisesti.**”*

3.9 Esityksen vaikutusten arviointi

Poikkeustilassa ja valmiuslain nojalla Suomen valtio voi ottaa tarvitsemansa voimavarat, muun muassa yksityisiä tuotantolaitoksia, käyttöönsä huoltovarmuuden ja kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. Valmiuslain sekä puolustustilain säännökset mahdollistavat resurssien vapauttamisen välttämättömiin puolustus- ja kriisitoimiin. Maanpuolustuksellisesti tärkeissä hankkeissa suunnitellut laitokset voidaan määritellä kriittisiksi infrarakenteiksi, ja ottaa tarvittaessa valtion hallintaan poikkeusoloissa. Tällainen mahdollisuus korostaa sitä, että jo sijoittamislupavaiheessa rakentaminen ja toiminnallisuus suunnitellaan siten, että ne ovat valmiina tukemaan puolustusvoimien toimia, ilman viivettä tai lisäinvestointeja. Tämä edesauttaa lupaprosessia ja hankkeen tavoitteena olevaa huoltovarmuuden toteutumista, samalla tehostaen julkisten varojen käyttöä.

Porin kaupungin näkemyksen mukaan valtion puolustushallinnon yhteistyö yksityisten toimijoiden kanssa tällaisissa hankkeissa johtaa suoriin julkisen talouden kustannussäästöihin sekä puolustusvoimien joustavampaan resurssointiin.

Tästä syystä kyseenalaistamme luonnoksen kohdassa ‘4.2 Taloudelliset vaikutukset’ (s.12) esitetyn väitteen siitä, että ehdotetuilla lakimuutoksilla ei olisi taloudellisia vaikutuksia. Olisimme myös toivoneet, että vaikutusten arviointia koskevassa osiossa olisi selkeästi tuotu esiin ehdotuksen vaikutukset kansalliseen turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen.

4. Muutosehdotukset:

***) Poistettavaksi esitetyt kohdat on yliviiivattu**

1. Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 6 §:n 24 kohta, 125 §:n 1 kohta ja 128 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 6 §:n 24 kohta laissa 1142/2016 sekä 125 §:n 1 kohta ja 128 a §:n 3 momentti laissa 200/2017, sekä lisätään 2 §:ään uusi 3 momentti, 6 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 358/2015, 642/2022, 1231/2021 ja 1142/2016, uusi 25 kohta, lakiin uusi 20 a, 25 a, 25 b ja 25 c §, 31 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 358/2015, uusi 5 ja 6 momentti, 32 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 358/2015, uusi 4 momentti sekä lakiin uusi 104 g § seuraavasti:

2 § Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan maanpuolustukselle tärkeisiin tuotantolaitoksiin, jollei tässä laissa erikseen muuta säädetä.

6 § Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

24) selluloidilla ainetta, joka sisältää yli kuusikymmentä painoprosenttia nitrattua selluloosaa

sekä sen lisäksi kamferia;

25) maanpuolustukselle tärkeällä tuotantolaitoksella, tuotantolaitosta, joka on muu kuin Puolustusvoimien hallinnassa oleva tuotantolaitos ja puolustusministeriö on katsonut tuotantolaitoksella olevan maanpuolustukselle olennainen merkitys.

20 a § Eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisluvan noudattaminen

Mitä 20 §:ssä säädetään ei sovelleta, jos **kyseessä on maanpuolustuksellisesti tärkeä tuotantolaitos, jolle tuotantolaitokselle on myönnetty rakentamislain (751/2023) 43 §:n mukainen sijoittamislupa tai 43 c §:n mukainen eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupa.** Maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos tulee sijoittaa edellä mainitun sijoittamisluvan mukaisesti.

25 a § Lupahakemuksen ja ilmoituksen käsittelyn ensisijaisuus

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tai pelastusviranomainen käsittelee maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupahakemuksen tai ilmoituksen taikka toiminnan muutosta koskevan

ilmoituksen ensisijaisena suhteessa muihin tämän lain mukaisiin lupahakemuksiin tai ilmoituksiin.

25 b § Maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupa- ja ilmoitusmenettely

Sen lisäksi, mitä tässä laissa on säädetty tuotantolaitoksen lupa- ja ilmoitusmenettelystä, puolustusministeriön tulee antaa lausunto toiminnanharjoittajalle, jos puolustusministeriö katsoo, että tuotantolaitos, jolle tämän lain mukaista lupaa haetaan tai josta ilmoitus tehdään, on maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos. Toiminnanharjoittajan on lisättävä edellä mainittu lausunto maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen taikka maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen muutosta koskevan lupahakemuksen tai ilmoituksen liitteeksi.

25 c § Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen muutokset

Puolustusministeriön tulee antaa ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tai pelastusviranomaiselle sekä toiminnanharjoittajalle, jos tuotantolaitosta ei enää katsota maanpuolustukselle tärkeäksi tuotantolaitokseksi. Tuotantolaitoksen lupa- ja ilmoitusmenettelyssä sekä tuotantolaitosta koskevissa tiedoksiantovaatimuksissa ei sovelleta maanpuolustukselle tärkeää tuotantolaitosta koskevia säännöksiä sen jälkeen, kun puolustusministeriö on antanut asiaa koskevan ilmoituksen.

31 § Toiminnanharjoittajan tiedottamisvelvollisuus

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toiminnanharjoittaja voi rajoittaa 1 momentin mukaisia yleisölle saatavilla olevia tietoja, jos tiedot ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaisia tietoja tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädettyt asiakirjan salassapitoa koskevat edellytykset täyttyvät. Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toiminnanharjoittaja voi jättää toimittamatta 2 momentin mukaiset tiedot suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavista kemikaaleista, jos tiedot ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaisia tietoja tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädettyt asiakirjan salassapitoa koskevat edellytykset täyttyvät.

32 § Turvallisuusselvityksen esillä pitäminen

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toiminnanharjoittaja voi rajoittaa turvallisuusselvityksessä yleisölle annettavia tietoja, jos tiedot ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaisia tietoja tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädettyt asiakirjan salassapitoa koskevat edellytykset täyttyvät.

104 g § Tiedoksianto ja kuuleminen maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupamenettelyssä

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupamenettelyssä voidaan poiketa tässä luvussa säädetystä kuulemisesta ja tiedottamisesta, jos viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädettyt asiakirjan salassapitoa koskevat edellytykset täyttyvät tai poikkeaminen on muutoin maanpuolustuksen luonteen tai erityistehtävien vuoksi välttämätöntä.

125 § Räjähdesäännösten rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta tämän lain tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti rikkoo

1) toiminnanharjoittajalle 7–20 a, 26 a tai 133 §:ssä säädettyjä yleisiä velvollisuuksia,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, räjähdessännösten rikkomisesta sakkoon.

128 a § Ilmoittaminen Euroopan komissiolle tuotantolaitoksista ja suuronnettomuuksista

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitettuja räjähteitä eikä maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavissa kohteissa sekä sotilaallisissa harjoituksissa, harjoitusalueilla ja rauhanturvaoperaatioissa tapahtuvaa vaarallisten kemikaalien varastointia ja teollista käsittelyä sekä maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos maanpuolustukselle tärkeää tuotantolaitosta koskevan voimassa olevan lain mukaisen lupahakemuksen tai ilmoituksen käsittely on vireillä Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa tai pelastusviranomaisella tämän lain voimaan tullessa, lupahakemuksen ja ilmoituksen käsittelyyn sovelletaan tätä lakia lukuun ottamatta 125 §:n 1 kohtaa.

2. Laki rakentamislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan rakentamislain (751/2023) ~~67 a §:n otsikko~~, 68 a §:n 1 momentti, ~~75 a §:n otsikko ja 1 momentin johdantolause~~, sellaisina kuin niistä ovat 68 a §:n 1 momentti sekä ~~75 a §:n otsikko ja 1 momentin johdantolause~~ laissa 897/2024 sekä ~~67 a §:n otsikko laissa 809/2025~~, sekä lisätään lakiin uusi 43 c §, ~~46 b §, 63 b §, 179 b §, 186 a §~~ sekä ~~67 a §:ään~~, sellaisena kuin se on laissa ~~809/2025~~, uusi 2 momentti seuraavasti:

43 c § Eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupa

(1 mom.) Rakentamisluvan hakijan pyynnöstä edellä 43.1 §:ssä säädettyä sijoittamislupaa koskevaa hakemusta käsitellään eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupaa koskevana hakemuksena, jos se täyttää kemikaaliturvallisuuslain 6 §:n 25) kohdassa mainitun maanpuolustuksellisesti tärkeän tuotantolaitoksen määritelmän, ja on saanut puolustusministeriöltä tätä puoltavan lausunnon.

~~niin pyytäessä maanpuolustuksellisesti tärkeän vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä valmistavan, käsittelevän tai varastoivan tuotantolaitoksen alueidenkäyttöisten edellytysten tarkastelu tehdään sijoittamisluvalla (eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupa), jos uusi tuotantolaitos sijaitsee alueella, jolla ei ole voimassa asemakaavaa~~

(2 mom.) Rakennusvalvontaviranomainen käsittelee maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupahakemuksen tai ilmoituksen taikka toiminnan muutosta koskevan ilmoituksen ensisijaisena suhteessa muihin tämän lain mukaisiin lupahakemuksiin tai ilmoituksiin.

~~Edellä 1 momentissa tarkoitettua sijoittamislupaa voidaan soveltaa ainoastaan maanpuolustusta tukevaan tai sotilaallisen huoltovarmuuden kannalta erityisen merkitykselliseen tuotantolaitokseen.~~

(3 mom.) Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toiminnanharjoittaja voi rajoittaa yleisölle saatavilla olevia ja annettavia tietoja, jos tiedot ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaisia tietoja tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädettyt asiakirjan salassapitoa koskevat edellytykset täyttyvät.

(4 mom.) Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupamenettelyssä voidaan poiketa tässä laissa säädetystä kuulemisesta ja tiedottamisesta, jos viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädettyt asiakirjan salassapitoa koskevat edellytykset täyttyvät tai poikkeaminen on muutoin maanpuolustuksen luonteen tai erityistehtävien vuoksi välttämätöntä.

46 b § Eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisluvan edellytykset

Eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisluvan edellytyksenä on, että:

- 1) rakentaminen ei aiheuta haittaa yleiskaavassa annettujen määräysten toteuttamiselle;
- 2) rakentaminen ei aiheuta haittaa maakuntakaavassa osoitettujen valtakunnallisesti merkittävien liikenteen ja teknisen huollon verkostojen toteutumiselle;
- 3) rakentaminen ei aiheuta elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua sijoittamisluvan tarkoitus huomioon ottaen;
- 4) sijoittamisluvalla ei aseteta maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle sellaista kohtuutonta rajoitusta tai aiheuteta sellaista kohtuutonta haittaa, joka sijoittamisluvalla asetettavia tavoitteita tai vaatimuksia syrjäyttämättä voidaan välttää;
- 5) rakennuspaikka on oltava kooltaan sellainen, että se sisältää myös tarvittavat varoalueet;
- 6) rakennuspaikalla ei ole tulvan, sortuman tai vyörymän vaaraa;
- 7) suunnittelussa on otettu huomioon soveltuvuus rakennettuun ympäristöön ja maisemaan;
- 8) rakennuspaikalle on käyttökelpoinen pääsytie vähintään kahdesta suunnasta tai mahdollisuus sellaisten järjestämiseen;
- 9) vedensaanti, jätevedet ja hulevedet voidaan hoitaa aiheuttamatta haittaa ympäristölle;
- 10) teiden, vedensaannin tai viemäroinnin järjestäminen ei aiheuta kunnalle tai valtiolle erityisiä kustannuksia;
- 11) rakentaminen ei aiheuta merkittävää haittaa naapureille eikä vaikeuta vähäistä enempää naapurikiinteistöjen rakentamista;

12) rakentaminen on sopivaa yhdyskuntateknisten verkostojen ja liikenneväylien toteuttamisen sekä liikenneturvallisuuden kannalta;

13) vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta sekä neuvoston direktiivin 96/82/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta 4 päivänä heinäkuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/18/EU soveltamisalaan kuuluvien vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistavien, käsittelevien tai varastoivien tuotantolaitosten sijoittaminen on suuronnettomuuksien ehkäisemiseen ja niiden ihmisten terveyteen ja ympäristöön kohdistuvien seurausten rajoittamiseen liittyen sopivaa siten, että tuotantolaitos sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisessä käytössä olevista rakennuksista ja alueista, virkistysalueista, luonnon kannalta erityisen herkistä alueista sekä mahdollisuuksien mukaan maanteiden ja rautateiden pääväylistä.

63 b § Kuuleminen ja tiedottaminen eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupahakemuksesta

Kunnan on ilmoitettava eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupahakemuksen vireille tulosta ja kuultava naapureita ja niitä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin rakentamishanke voi huomattavasti vaikuttaa. Luvan hakija voi liittää hakemukseensa luotettavan selvityksen siitä, että naapurit tai osa naapureista ovat tietoisia hankkeen kannalta merkittävistä asiakirjoista ja tiedoista sekä selvityksen heidän mahdollisesta kannastaan hankkeeseen. Kunnan on lisäksi varattava kunnan jäsenille ja osallisille tilaisuus esittää mielipiteensä eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupahakemuksesta.

Kunta ei saa täyttäessään 1 momentin mukaisia kuulemiseen ja tiedottamiseen liittyviä velvoitteitaan jakaa vastaanottamiaan tuotantolaitoksen rakentamiseen ja toimintaan liittyviä arkaluonteisia ja suojattavia tietoja niiltä osin, kuin se tuotantolaitokseen liittyvän maanpuolustuksellisen erityistehtävän vuoksi välttämätöntä.

Luvan hakijan on tiedotettava lupahakemuksen vireilläolosta rakennuspaikalla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuulemisesta ja tiedottamisesta.

67 a § Lausunto puhtaan siirtymän tai eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupahakemuksesta

Kunnan on pyydettävä eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupahakemuksesta lausunto puolustusministeriöltä, maakunnan liitolta, hyvinvointialueen pelastusviranomaiselta sekä niiltä valtion viranomaisilta, joiden toimialaa lupahakemus merkittävästi koskee.

68 a § Määräaika rakentamislupahakemuksen käsittelylle ja seuraamukset määräajan laiminlyömisestä

Rakennusvalvontaviranomaisen on ratkaistava rakentamislupahakemus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun rakentamislupahakemus liitteineen on vireille pantu rakennusvalvonnassa ja liitteet mahdollistavat hakemuksen käsittelyn. Suunnittelutehtävän vaativuudeltaan poikkeuksellisen ja erityisen vaativan rakentamishankkeen rakentamislupahakemus, puhtaan siirtymän sijoittamislupahakemus sekä eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten

sijoittamislupahakemus on ratkaistava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun rakentamislupahakemus liitteineen on vireille pantu rakennusvalvonnassa ja liitteet mahdollistavat hakemuksen käsittelyn.

~~75 a § Puhtaan siirtymän tai eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisluvan vaikutusten arviointi~~

~~Puhtaan siirtymän tai eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisluvan yhteydessä rakentamishankkeeseen ryhtyvän on hankkeen laajuudesta riippuen selvitettävä suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:~~

- ~~1) ihmisten elinotoihin ja elinympäristöön;~~
- ~~2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;~~
- ~~3) kasvi- ja eläintajehin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;~~
- ~~4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;~~
- ~~5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön;~~
- ~~6) elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.~~

~~179 b § Valitusoikeus eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisluvasta~~

~~Valitusoikeus eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisluvasta on:~~

- ~~1) viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistajalla ja haltijalla;~~
- ~~2) sellaisen kiinteistön tai muun alueen omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa;~~
- ~~3) sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa;~~
- ~~4) sillä, johon erään maanpuolustuksellisesti tärkeän tuotantolaitoksen mahdollinen onnettomuus vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa;~~
- ~~5) kunnalla;~~
- ~~6) naapurikunnalla, jonka alueidenkäytön suunnitteluun päätös vaikuttaa;~~
- ~~7) Lupa- ja valvontavirastolla;~~
- ~~8) muulla kuin 4-6 kohdassa tarkoitetulla viranomaisella toimialaansa kuuluvissa asioissa;~~
- ~~9) toimialueellaan sellaisella rekisteröidyllä yhteisöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun edistäminen.~~

186 a § Eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten rakentamisen aloittaminen ilman lainvoimaa vailla olevaa poikkeamislupaa

Jos rakentamislupa myönnetään 186 §:n mukaisesti lainvoimaa vailla olevan poikkeamisluvan perusteella maanpuolustuksellisesti tärkeälle vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä valmistavalle, käsittelevälle tai varastoivalle tuotantolaitokselle, kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi perustellusta syystä myöntää rakentamislupapäätöksen yhteydessä, 186 §:ssä säädetystä poiketen, oikeuden rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen osaksi tai kokonaan ennen kuin poikkeamislupaa koskeva päätös on saanut lainvoiman edellyttäen, ettei päätöksen täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttämäksi. Muutoksenhakutuomioistuimella voi valituksesta kumota rakentamisluvassa myönnetyn oikeuden rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen osaksi tai kokonaan ennen kuin poikkeamislupaa koskeva päätös on saanut lainvoiman tai muuttaa sitä tai muutoinkin kieltää lupapäätöksen täytäntöönpanon, jos tämä ei vaaranna vakavasti maanpuolustuksellisesti tärkeän vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä valmistavan, käsittelevän tai varastoivan tuotantolaitoksen toteuttamista. Hallinto-oikeuden päätöksestä tässä momentissa tarkoitettussa asiassa saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian ratkaisusta tehtävän valituksen yhteydessä.

Luvanhakijan on asetettava hyväksyttävä vakuus rakennuspaikan ennallistamiseen sekä muiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa. Vakuuden asettamisvelvollisuus ei koske valtiota, kuntaa eikä kuntayhtymää. Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen on luvan hakemisen yhteydessä pyydettävä lausunto puolustusministeriöltä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oikeus rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen voidaan 1 ja 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä myöntää myös valitusajan kuluessa tai 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä hakemuksesta. Päätös on tehtävä ilman tarpeetonta viivytystä. Päätöksen antamiseen sovelletaan, mitä 70 §:ssä säädetään. Oikeudesta aloittaa rakennustyöt on välittömästi ilmoitettava hallinto-oikeudelle sekä muutosta hakeneille. Se, joka on valittanut pääasiassa tehdystä päätöksestä, saa hallinto-oikeudessa vaatia tässä momentissa tarkoitettua ratkaisua kumottavaksi tai muutettavaksi ilman, että hänen olisi siitä erikseen valitettava. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 43 c §, 46 b §, 63 b §, 67 a §, 68 a §, 75 a § ja 179 b §:ssä säädettyä eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupaa sekä lain 186 a §:ssä säädettyä mahdollisuutta myöntää oikeus rakentamisen aloittamiseen ilman lainvoimaa vailla olevaa poikkeamislupaa voidaan soveltaa maanpuolustuksellisesti tärkeään vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä valmistavaan, käsittelevään tai varastoivaan tuotantolaitokseen, jota koskevan rakentamislupahakemuksen käsittely on vireillä tämän lain voimaan tullessa tai tulee vireille lain voimaantulon jälkeen.